

Ω, η κατά Χριστόν

ταπείνωση! Δίνει στην ψυχή μια ανέκφραστη εν Θεώ χαρά· και η ψυχή από την αγάπη του Θεού λησμονεί και τη γη και τον ουρανό και στρέφεται ολόκληρη με την επιθυμία της προς τον Θεό

ΜΕΓΑ ΜΥΣΤΗΡΙΟ συνιστά η δυνατότητα του ανθρώπου να φθάσει στη γνώση του Θεού. Ο άνθρωπος μπορεί κατ' αρχάς να γνωρίσει τον Θεό, επειδή Εκείνος τον έπλασε κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Του, ικανό να αντανακλά την τελειότητα του Δημιουργού του. Ο Θεός, για να προσφέρει στον άνθρωπο τη δυνατότητα να επιτύχει την τελείωση του, του ζητά να Τον αγαπήσει με όλη την καρδιά, την ψυχή

και τη δύναμη του· και επίσης να αγαπήσει τον πλησίον του όπως τον εαυτό του (Λουκ. 10,27). Μέσα από τη δωρεά της εντολής αυτής της αγάπης ο άνθρωπος αναδεικνύεται αληθινός άρχοντας. Κατά δεύτερον, ο άνθρωπος καθίσταται ικανός να γνωρίσει τον Θεό μέσω της συνέργειας μαζί Του. Μέσα στην άπειρη μεγαλοσύνη Του ο Θεός καταδέχεται να έλθει σε σχέση με τον απείρως μικρό άνθρωπο, προκειμένου να τον οδηγήσει στην τελειότητα για την οποία τον προόρισε. Ο μικρός άνθρωπος οφείλει να παραδοθεί με ελευθερία στον ασύγκριτα μέγα [//503] Θεό, γιατί χωρίς την προϋπόθεση αυτή ο Θεός δεν ενεργεί. Περιμένει από τον άνθρωπο να του προσφερθεί αυτοπροαίρετα, πράγμα που επιβεβαιώνει το μεγαλείο του ανθρώπου ενώπιον του Θεού.

Πρωτίστως όμως, όπως βεβαιώνει ο άγιος Σιλουανός, ο άνθρωπος γνωρίζει τον Θεό με την ταπείνωση: «Ο Κύριος αποκαλύπτει τα μυστήρια Του στην ταπεινή ψυχή»². Η ταπείνωση της ψυχής συνιστά μυστήριο, που είναι αδύνατον να περιγραφεί μέσα στα όρια της ανθρώπινης σκέψευς. Ο Κύριος λέει:

«Υπόδειγμα δέδωκα υμίν» (Ιωάν. 13,15). Ο Χριστός φανέρωσε τον Εαυτό Του στον άνθρωπο με τη δική Του ταπείνωση· αυτή η ταπείνωση ενέπνευσε στον άγιο Σιλουανό τη φλογερή δίψα για τον Θεό. Η ταπείνωση κατέβασε τον Θεό στη γη. Με αυτήν εισδύουμε και εμείς στη γνώση του Θεού και τα μυστήρια Του.

Η γνώση του Θεού δεν είναι αφηρημένη αλλά οντολογική. Ανάλογα με τον τρόπο ζωής του ο άνθρωπος μετέχει στο Πνεύμα του Θεού, στην ενέργεια, τη χάρη και την αγαθότητα Του. Είναι αδύνατον να ισχυρισθούμε ότι κατέχουμε έστω και την ελάχιστη γνώση για τον Θεό, αν δεν έχουμε τη μαρτυρία του Παρακλήτου μέσα μας. Η γνώση του Θεού και η αλήθεια Του χορηγούνται από το Άγιο Πνεύμα.

Οι άγιοι Πατέρες περιγράφουν πολλές μορφές ταπεινώσεως³. Η επίγνωση της αμαρτωλότητας μας, της ψυχολογικής [//504] και πνευματικής ασθένειας και η αίσθηση της ανάγκης Ιατρού για τη θεραπεία μας, χαρακτηρίζει τον πρώτο βαθμό ταπεινώσεως. Ακολουθεί η ασκητική ταπείνωση, κατά την οποία θεωρούμε τον εαυτό μας χειρότερο από όλους, εξαιτίας της καθημερινής αστοχίας μας προς τον Θεό και τις εντολές Του. Η ταπείνωση του είδους αυτού καθορίζεται από την αυτογνωσία, που μόνο ο θείος φωτισμός μπορεί να μας χαρίσει. Αν ο άνθρωπος προσηλωθεί στη γνώση αυτή και την αφομοίωση, φθάνει σε ακόμη τελειότερο βαθμό ταπεινώσεως.

Η ταπείνωση ελκύει την ενέργεια της χάριτος του Θεού και, καθώς αυτή αυξάνει, η εικόνα του Χριστού χαράσσεται στην καρδιά. Τότε ο άνθρωπος πεινά και διψά να αποτυπωθεί στην καρδιά του όσο το δυνατόν ευκρινέστερα και εντονότερα η μορφή του Χριστού. Ενατενίζει την τέλεια εικόνα, την καθαρότητα μορφή του Χριστού, την συγκρίνει με την αμυδρή απεικόνιση της στο πρόσωπο του και συναισθάνεται ότι βρίσκεται απείρως μακριά από αυτήν. Με τη συνείδηση αυτή εμπνέεται μέρα με τη μέρα στην προσπάθεια του να εκπληρώσει τις εντολές

του Θεού. Αναλογίζεται τον λόγο Του: «Όταν ποιήσετε πάντα τα διαταχθέντα υμίν, λέγετε ότι δούλοι αχρείοι εσμεν, ότι ό ωφείλομεν ποιήσαι πεποιήκαμεν» (Λουκ. 17,10). Διαπνέεται από αδιάλειπτη επίγνωση αναξιοτήτας και διαπιστώνει με βαθιά μετάνοια: «Πόσο πολλά μου χάρισθηκαν από τον Θεό· η χάρη της εικόνας και ομοιώσεως Του, η χάρη της γνώσεως Του· και όμως παραμένω τόσο μακριά Του. Είμαι ο χειρότερος όλων των ανθρώπων».

[//505] Μεγάλα και θαυμαστά επιφυλάσσονται στον άνθρωπο που εμμένει προσηλωμένος στο είδος αυτό της ταπεινώσεως. Επειδή αντικρίζει την πραγματικότητα της μηδαμινότητας του, μαθαίνει να αποδίδει ευχαριστία στον Θεό και να τοποθετεί τον αδελφό του πάνω από τον εαυτό του. Με τον τρόπο αυτό συσσωρεύεται σταδιακά στην καρδιά του θεϊκή ενέργεια, που κάποια ημέρα θα πλημμυρίσει όλη την ύπαρξη του και θα πλατύνει την καρδιά του. Ο πλατυσμός αυτός της καρδιάς αποτελεί μεγάλο πνευματικό μυστήριο, το οποίο συνοδεύεται από πολλά υπερφυσικά φαινόμενα. Ο άνθρωπος αρχίζει να βλέπει, με ολοένα αυξανόμενη ενάργεια. Ποιος είναι ο Κύριος Ιησούς, τι είδους Ύπαρξη είναι, πόσο θαυμαστός Θεός είναι. Η καρδιά του πλατύνεται σε τέτοια έκταση και βάθος, ώστε να αγκαλιάζει τα πάντα με την επίγνωση του Χριστού, του Νέου Αδάμ, ο Οποίος έχει ενώσει στον Εαυτό Του τα «πριν διεστώτα», τον ουρανό και τη γη.

Υπάρχει ωστόσο και η απόλυτη, η τέλεια ταπείνωση, την οποία ο άγιος Σιλουανός αποκαλεί ταπείνωση του Χριστού. Αυτή είναι εντελώς διαφορετική στο είδος της. Είναι απεριγράπτη, γιατί είναι θεία. Γνωρίζεται από όσους κρίθηκαν άξιοι της θέας του Κυρίου εν Πνεύματι Αγίω, όπως λέει ο άγιος Σιλουανός. Σε αυτούς ο Χριστός μεταδίδει την ταπεινή κατάσταση Του, και εκείνοι γνωρίζουν εμπειρικά ότι ο Κύριος είναι απεριγράπτη ταπείνωση. Ο ταπεινός Κύριος, μέσα στην άπειρη αγάπη Του, παραδίδει τον Εαυτό Του σε

θάνατο για τη σωτηρία μας. Ο άνθρωπος λιώνει από απεριόριστη ευγνωμοσύνη, αντικρίζοντας την ταπείνωση του Χριστού και θεωρώντας τον εαυτό [//506] του εντελώς ανάξιο να ανήκει σε έναν τέτοιο Θεό, όπως είναι ο Χριστός, που πέθανε ευχαρίστως, προκειμένου να δωρίσει τη ζωή στον άνθρωπο.

Επομένως, για να γνωρίσουμε τον Θεό, οφείλουμε να είμαστε ταπεινοί όπως Εκείνος. Ο Ίδιος ο Κύριος μας καλεί να Τον ακολουθήσουμε: «Άρατε τον ζυγόν μου εφ' υμάς και μάθετε απ' εμού, ότι πράος ειμι και ταπεινός τη καρδιά, και ευρήσετε ανάπαυσιν ταις ψυχαίς υμών» (Ματθ. 11,29). Αν επιθυμούμε να μνηθούμε στα μυστήρια του Υιού του Θεού, πρέπει να έχουμε την πραεία και ταπεινή καρδιά του Ιησού Χριστού. Χωρίς αυτήν θα παραμείνουμε άγνωστοι σε Αυτόν και αποξενωμένοι από τα Θεία Μυστήρια Του.

Η ατελεύτητη φροντίδα των πιστών είναι η παραμονή τους ενώπιον του Χριστού με καρδιακή ταπείνωση. Έχουν διδαχθεί ότι μόνο όσοι έχουν ταπεινή καρδιά είναι σε θέση να λάβουν τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Έχουν κατανοήσει την

αμφίδρομη κίνηση του Κυρίου μας· πρώτα προς τα κάτω, στην κένωση Του, και στη συνέχεια προς τα πάνω. Αγωνίζονται να ταπεινώνονται, όσο τους επιτρέπουν οι δυνάμεις τους. Να «υποτάσσονται πάση ανθρωπίνη κτίσει δια τον Κύριον» (Α' Πέτρ. 2,13), γνωρίζοντας ότι Εκείνος θα τους «υψώση εν καιρώ» (Α' Πέτρ. 5,6). Ο άγιος Σιλουανός περιγράφοντας τον προσωπικό αγώνα του λέει:

«Και εγώ ταπεινώνομαι ημέρα και νύχτα, και όμως ακόμη δεν ταπεινώθηκα όπως πρέπει, αλλά η ψυχή μου γνώρισε εν Πνεύματι Αγίω την ταπείνωση του Χριστού, που μας [//507] παρήγγειλε να την μάθουμε από Αυτόν, και η ψυχή μου έλκεται συνεχώς προς τον Κύριο»⁴.

Ο άγιος Σιλουανός έθεσε την ταπείνωση ως στόχο της ζωής του. Τόσο μεγάλος ήταν ο πόθος του να επανακτήσει την ταπείνωση, όπως του είχε αποκαλυφθεί στην πραεία και ευγενή όψη του Χριστού μέσα σε δόξα! Είχε εισέλθει στην ανεξιχνίαστη ταπείνωση του Υιού του Θεού και είχε γνωρίσει εν πνεύματι τον νου και τη σκέψη του Ίδιου του Κυρίου, δηλαδή τον πόθο Του να σωθούν όλοι οι άνθρωποι και να έλθουν στην επίγνωση του Θεού. Η καρδιά του αγίου Σιλουανού πλατύνθηκε. Αγκάλιασε εν Χριστώ όλους τους λαούς της γης και προσευχόταν γι' αυτούς ως το τέλος της ζωής του, για να χαρισθεί σε όλους η γνώση του Θεού εν Πνεύματι Αγίω.

Ο άγιος Σιλουανός μετά την όραση του Χριστού έκρινε τον εαυτό του καθ' όλη την υπόλοιπη ζωή του με βάση την απεριγράπτη ταπείνωση του Σωτήρα Χριστού. Μετρούσε κάθε βήμα, κάθε κίνηση της καρδιάς του, με γνώμονα την όραση αυτή. Από τον λόγο που είπε λίγο πριν από τον θάνατο του: «Δεν ταπεινώθηκα ακόμη», διαπιστώνουμε ότι αξιολογούσε τον εαυτό του με το μέτρο του πληρώματος της ηλικίας του Χριστού, με βάση την τελειότητα της θείας ταπεινώσεως. Ο Άγιος πληγώθηκε από την ανέκφραστη ταπείνωση του Κυρίου του, την οποία γνώρισε με το Άγιο Πνεύμα. Είχε εννοήσει την πλήρη σημασία των λόγων του Χριστού: «Δεύτε προς με πάντες οι κοπιώντες και πεφορτισμένοι, καγώ αναπαύσω υμάς. [//508] Άρατε τον ζυγόν μου εφ' υμάς και μάθετε απ' εμού, ότι πράος ειμι και ταπενός τη καρδιά, και ευρήσετε ανάπαυσιν ταις ψυχαίς υμών» (Ματθ. 11,28-29).

«Ω, η κατά Χριστόν ταπείνωση!», ανακράζει ο άγιος Σιλουανός. «Δίνει στην ψυχή μια ανέκφραστη εν Θεώ χαρά, και η ψυχή από την αγάπη του Θεού λησμονεί και γη και ουρανό και στρέφεται ολόκληρη με την επιθυμία της προς τον Θεό»⁵. Η ψυχή του μυήθηκε στο μυστήριο της ταπεινώσεως, ενώ μέσα από αυτό κατέκτησε το πλήρωμα της αλήθειας, τον θησαυρό της γνώσεως του Θεού στο Πρόσωπο του Ιησού Χριστού, όπως το θέτει ο απόστολος Παύλος (Β' Κορ. 4,6). Η ψυχή την οποία εξέλεξε ο Θεός κατ' αυτόν τον τρόπο, δεν επιποθεί τίποτε άλλο εκτός από τη θεωρία του Χριστού Θεού. Για μας Παράδεισος είναι ο Ίδιος ο Χριστός· είναι η γνώση του Προσώπου του Ηγαπημένου Δημιουργού και Κυρίου και η ένωση μας

μαζί Του. Όπως γράφει ο άγιος Σιλουανός, ο άνθρωπος ξεχνά τον ουρανό και τη γη, αφού δεν υπάρχει τίποτε υψηλότερο από την ενατένιση του Προσώπου του Χριστού και την παραμονή στη ζωοποιό παρουσία Του. Κατά τη Μεταμόρφωση του Κυρίου στο Όρος Θαβώρ, οι τρεις Απόστολοι θεώρησαν το Φως της δόξας του Προσώπου Του και αναφώνησαν: «Καλόν εστιν ημάς ώδε είναι».

Ο ταπεινός άνθρωπος, που φέρει στην καρδιά του την εικόνα του Χριστού, βρίσκεται σε κατάσταση τελειότητας, [//509] στην οποία εμπεριέχεται η ενέργεια του Σταυρού. Απαρνήθηκε τελείως τον κόσμο και κατόρθωσε να ξεριζώσει από μέσα του τα πάθη, και έτσι έπεισε τον Θεό ότι είναι δικός Του και παραδόθηκε εξ ολοκλήρου στο άγιο θέλημα Του. Ο Θεός τον αναγνωρίζει τώρα ως υιό Του, και η χάρη Του τον αναλαμβάνει. Παύει πλέον να μοχθεί, γιατί στο εξής εργάζεται η χάρη γι' αυτόν, καθοδηγώντας τον στη θεωρία του Θεού. Ο άνθρωπος ζώντας ως εκστατικός ενώπιον της αγάπης του Θεού και της ενέργειας που εκπηγάζει από τον Σταυρό, υποτάσσεται ολοτελώς στον σταυρό της αγάπης. Η χάρη παρεμποδίζει ακόμη και την ελάχιστη αμαρτωλή παρέκκλιση της καρδιάς του, και η κατάσταση αυτή της πνευματικής εντάσεως τον συνοδεύει στο υπόλοιπο της ζωής του. Η άρρητη ευγνωμοσύνη του αναζωπυρώνει διαρκώς τη φλόγα της καρδιάς του. Αποδίδει ευχαριστία για κάθε πρόσωπο που συναντά, για όλα τα θαυμάσια έργα που ο Θεός πραγματώνει στη δική τους αλλά και στη δική του ζωή, για κάθε αναπνοή αέρα, για κάθε σταγόνα νερού. Όσο περισσότερο ευχαριστεί, τόσο περισσότερο φωτίζονται οι οφθαλμοί της ψυχής του και συνεχώς ανακαλύπτει πράγματα, για τα οποία οφείλει να προσφέρει ευχαριστία.

Η χάρη έχει επιστρέψει οριστικά. Ο άνθρωπος έχει ελευθερωθεί από τα πάθη και έχει νεκρωθεί για την αμαρτία. Η τέλεια ενέργεια του μυστηρίου του Σταυρού του Χριστού κατευθύνει τώρα τα διαβήματα του. Το Πνεύμα του Θεού κυβερνά τη ζωή του και την οδηγεί όπου Εκείνος βούλεται. Για παράδειγμα,

διαβάζουμε στη Γραφή ότι το Άγιο Πνεύμα έφερε τον απόστολο Παύλο στη Μακεδονία. Και πάλι, το Άγιο Πνεύμα ανέβασε τον απόστολο [//510] Φίλιππο στο άρμα του Αιθίοπα. Όλοι οι Απόστολοι αναδείχθηκαν άλογα του Θεού, νεκροί για την αμαρτία, ζωντανοί μόνο για το Πνεύμα του Θεού και ολοτελώς παραδομένοι σε Αυτό. Συνεπώς, είτε θα είμαστε ζωντανοί για τον Θεό και νεκροί για την αμαρτία είτε ζωντανοί για την αμαρτία και νεκροί για τον Θεό. Μόνο όταν είμαστε εχθροί της αμαρτίας, μπορούμε να αποκαλούμαστε φίλοι του Σταυρού.

Σε προηγούμενο κεφάλαιο αναφερθήκαμε στον υπερφυσικό τρόπο με τον οποίο τα αγγελικά τάγματα επιτελούν την θεσπέσια παράσταση τους ενώπιον του Κυρίου των Δυνάμεων. Η δωρεά της χαρισματικής ταπεινώσεως είναι ιδιαίτερα εμφανής στην παράσταση αυτή. Τα Σεραφείμ έχουν έξι πτέρυγες· με τις δύο κατακαλύπτουν τα πρόσωπα τους, με άλλες δύο τα πόδια, και με τις υπόλοιπες δύο πετούν γύρω από τον θρόνο του Κυρίου κρίζοντας: «Άγιος, Άγιος, Άγιος ...» (Ησ. 6,2-3). Οι

τέσσερις πτέρυγες σκεπάζουν τη γυμνότητα τους, την κτιστή φύση τους. Γνωρίζουν ότι η κτιστή η ύπαρξη τους, έχει αρχή και ότι άναρχος είναι μόνο ο Θεός. Αυτό αποτελεί σημείο της ταπεινώσεως τους ενώπιον του Θεού. Ανυψώνονται μόνο με δύο πτέρυγες, αναπέμποντας αίτους προς τον Θεό, ενώ οι τέσσερις πτέρυγες της ταπεινώσεως ενισχύουν τις δύο που έχουν επιδοθεί στην αιώνια δοξολογία του Δημιουργού τους. Με τον τρόπο αυτό ενεργείται το μυστήριο [//511] της ταπεινώσεως μεταξύ των Αγγέλων. Χωρίς ταπείνωση ούτε άνθρωπος ούτε άγγελος μπορεί να σταθεί στην παρουσία του παντοδύναμου Θεού της Δόξης, του Οποίου η αιώνια ταπείνωση είναι απροσμέτρητη.

Η ταπείνωση του Χριστού ανοίγει τη θύρα στη μεγάλη αρετή της αγάπης, η οποία ωστόσο δεν μπορεί να διατηρήσει ούτε τη λάμψη ούτε την ικμάδα ούτε το άρωμα της χωρίς το αλάτι της ταπεινώσεως. Όταν ανοιχθεί η είσοδος προς την αγάπη, ο άνθρωπος κεντρίζεται να εισέλθει σε αυτήν από το Πνεύμα το Άγιο, όπως ένα άλογο που κατευθύνεται από τον ίδιο τον Θεό. Τέτοια μυστήρια όμως αποκαλύπτονται από τον Θεό μόνο στους αληθινά ταπεινούς.

Η ταπείνωση του Χριστού, υπερβολικά γλυκεία και ευχάριστη, ελευθερώνει την καρδιά από το φορτίο των προσκολλήσεων της. Δεν υπάρχει μεγαλύτερο χάρισμα για τον άνθρωπο από το να είναι απόλυτα ελεύθερος στην αναζήτηση του Δημιουργού και Σωτήρα του και να αισθάνεται την καρδιά του ζωντανή και κυριευμένη από δίψα για τον Θεό. Όταν συναναστρεφόμεστε με αληθινά ταπεινό άνθρωπο, αισθανόμαστε την ελευθερία μέσα στην οποία ζει και κινείται. Έχει ανακαλύψει τη βαθιά καρδιά του και, καθώς όλη η ύπαρξη του έχει αγκυροβολήσει μέσα της, είναι ικανός να αγαπά, να αφουγκράζεται τον πόνο του πλησίον και να συμπάσχει μαζί του. Έχει αγγίξει τη θεία παγκοσμιότητα εδώ στη γη και έχει εισέλθει στην καινή κτίση, την κοινωνία όλων των Αγίων.

Αν επιθυμούμε να παραστεκόμαστε ενώπιον του Θεού μαζί με όλους του Αγίους, χρειαζόμαστε τρία εφόδια: [//512] καρδιά απαλλαγμένη από όλες τις προσκολλήσεις, «σπλάγχνα οικτιρμού» προς όλους τους ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων και των εχθρών μας και, τέλος, βαθιά ταπείνωση. Τέτοια ταπείνωση αγαπά ο Θεός να έχουμε, όταν μας ευλογεί, αλλά και όταν μας παιδεύει. Τέτοια ήταν η ταπείνωση των τριών Παίδων μέσα στην κάμινο, οι οποίοι ανέκραξαν ενώπιον του Βασιλέως Ναβουχοδονόσορος: «Ἔστι γὰρ Θεὸς ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς, ὃ ἡμεῖς λατρεύομεν, δυνατὸς ἐξελεῖσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρός τῆς καιομένης, καὶ ἐκ τῶν χειρῶν σου, βασιλεῦ, ρύσεται ἡμᾶς. Καὶ εἴαν μὴ, γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν καὶ τὴν εἰκόνη, ἢ ἔστησας, οὐ προσκυνούμεν. Τῷ Θεῷ ἡμῶν μόνῳ λατρεύσωμεν»⁷.

Άλλο ένα εντυπωσιακό παράδειγμα ταπεινώσεως είναι εκείνο της Χανααναίας. Η ταπείνωση της ήταν τόση, ώστε να παρομοιάσει τον εαυτό της με σκυλί ενώπιον του Δεσπότη Χριστού. Είτε πετάξει κανείς μια πέτρα είτε ένα κομμάτι ψωμί σε

ένα σκυλάκι, αυτό θα αντιδράσει με την ίδια στοργική αφοσίωση, μένοντας πάντοτε πιστό στο αφεντικό του. Παρόμοια κι εμείς οφείλουμε να βαστάζουμε με χαρά την επίπληξη του Κυρίου, ωστόσο αξιωθούμε να ακούσουμε και εμείς τους λόγους που απηύθυνε στη Χαναναία: «Μεγάλη σου η πίστις! Γενηθήτω σοι ως θέλεις» (Ματθ. 15,28). Αν η καρδιά μας έχει αποκτήσει τη συνήθεια να ασπάζεται τη διδασκαλία Του και να δέχεται την παιδεία Του, γνωρίζοντας ότι ο Κύριος μόνος είναι ο Δεσπότης [//513] μας (Ματθ. 23,10), τότε θα λάβουμε την απείρω μεγάλη δωρεά της υιοθεσίας. Θα γίνουμε τέκνα, τα οποία μετέχουν στη ζωή του Πατέρα τους.

Ο άνθρωπος που έχει καρδιά ταπεινή και ελεύθερη από πάθη αντιλαμβάνεται τους πάντες και τα πάντα μέσα από το βλέμμα του Ίδιου του Θεού. Συνέχεται από όμοια προς όλους αισθήματα, σχεδόν όπως ο Θεός. Εκπλήσσεται μπροστά στη θαυμαστή πρόνοια του Θεού για κάθε ανθρώπινο πλάσμα και αναφωνεί: «Δόξα Σοι, Κύριε! Πάντα εν σοφία εποίησας! Ο Θεός, τις όμοιος Σοι;» (Ψαλμ. 103,24· 70,19) Ο Ευαγγελιστής μαρτυρεί ότι, όταν ατενίσουμε το Φως Του, όταν Τον θεωρήσουμε όπως είναι, θα γίνουμε και εμείς φως, γιατί θα γίνουμε όμοιοι Του (Ψαλμ. 35,10· Α' Ιωάν. 3,2). Οποιος είναι καθαρός στην καρδιά βλέπει και αισθάνεται όπως ο Ίδιος ο Θεός. Ο νόμος του Θεού έχει εδραιωθεί στην καρδιά του. Ομιλεί και ενεργεί κατά την έμπνευση που του χαρίζει το Πνεύμα του Θεού. Οι εντολές του Θεού εκπληρώνονται στη ζωή του με τελειότητα, αφού ο Ίδιος ο Θεός έχει ενοικήσει στην καρδιά του.

Η νήψη επίσης αποτελεί φυσική κατάσταση της ταπεινής καρδιάς. Η καρδιά πυρακτώνεται με την προσευχή, η οποία διατηρεί στη διάνοια μας τη φλογερή μνήμη του Θεού σε όλες τις περιστάσεις. Κάθε λογισμός που προέρχεται από τον εχθρό κατακαίεται· δεν επιτρέπεται πλέον οπισθοχώρηση στη συνηθισμένη ανθρώπινη σκέψη. [//514] Η καρδιά διαφυλάττει όσα της δίνει ο Θεός στην προσευχή. Η επίκληση Του μέσα της διακρίνεται από τέτοια σταθερότητα και μονιμότητα, ώστε ακόμη και η επαφή με τους αδελφούς δεν παρεμποδίζει την πνευματική της δραστηριότητα.

Ο θησαυρός της καρδιάς προσδίδει δύναμη, ελπίδα και θάρρος για κάθε αγαθό έργο. Μας γεμίζει με άφθαρτη παρηγοριά και μας ενθαρρύνει να τον καλλιεργήσουμε με όλη την ισχύ μας. Ο πολύτιμος αυτός θησαυρός, η καύση της καρδιάς, εμποδίζει κάθε πιθανή παρέκκλιση προς λανθασμένη κατεύθυνση. Αναχαιτίζει και την παραμικρότερη ροπή προς τον θυμό και διορθώνει κάθε εμπαθή τάση. Αντηχεί στα ενδότερα μας σαν φωνή που προειδοποιεί: «Μη διαπράξεις ξανά κάτι παρόμοιο, αλλιώς σε εγκαταλείπω». Και εμείς αποκρινόμαστε: «Αλίμονο, αν χάσω τον θησαυρό μου! Καλύτερα να μη δεχθώ αυτό που μου προσφέρεται»· όπως εξομολογείτο ο μέγας θεράπων του Χριστού:

«Καλόν γαρ μοι μάλλον αποθανείν ή το καύχημα μου ίνα τις κενώση» (Α' Κορ.

9,15). Έτσι μόνο μπορεί να ζει ο άνθρωπος αναμάρτητα, σε αντίθεση με εκείνον που έχει καρδιά ψυχρή και αδυνατεί να σκεφθεί με τον ίδιο τρόπο. Αυτός που δεν έχει θησαυρό, δεν φοβάται μην τον χάσει.

Ο Απόστολος λέει ότι «παν ό ουκ εκ πίστεως, αμαρτία εστί» (Ρωμ. 14,23).

Μια πράξη που διαπράττεται χωρίς την αίσθηση του Θεού στην καρδιά, συντελείται μέσα στο σκοτάδι της αμαρτίας, το οποίο εμποδίζει να δούμε καθαρά τι κάνουμε. Απεναντίας η αίσθηση της παρουσίας του Θεού ενεργεί μέσα μας σαν πυξίδα, καθοδηγώντας και περιφρουρώντας [//515] μας σε κάθε κίνηση:

«Πήγαινε εκεί αλλά όχι από εκείνο τον δρόμο». «Κάνε αυτό και απόφυγε το άλλο». «Μην πεις αυτό τον λόγο· δεν θα βοηθήσει τον αδελφό σου. Μάλλον προτίμησε αυτή την έκφραση». «Διώξε τη σκέψη αυτή αμέσως!» Αυτή είναι η οδός των τελείων, οδός υπερασπίσεως και αφοσιώσεως στον μεγάλο πλούτο, στον πολύτιμο μαργαρίτη που είναι ο ταπεινός Χριστός, που βρίσκεται αποθησαυρισμένος στην καρδιά τους. Οι καρδιές των τελείων ξεχειλίζουν από τη δική Του ζωή. Όπως ακριβώς μια γυναίκα γνωρίζει ότι εγκυμονεί, έτσι και η καρδιά, η οποία συναισθάνεται τα σκιρτήματα του Πνεύματος, έχει επίγνωση του πληρώματος της θείας ζωής που κυοφορείται στα σπλάχνα της.

Η ζωτική αυτή αίσθηση του Θεού στην καρδιά προξενεί μεγάλη παράκληση. Η ζωή μας είναι δυσχερής, ώσπου να αποκτήσουμε ορισμένο μέτρο χάριτος, τέτοιο πνευματικό κεφάλαιο, που θα επιτρέπει να ζούμε με τους τόκους που θα παρέχονται από αυτό. Στον κόσμο οι άνθρωποι καταβάλλουν μεγάλη προσπάθεια, για να αποταμιεύσουν αρκετές οικονομίες, που θα τους εξασφαλίσουν ειρηνική ζωή στα γηρατειά. Κατ' αναλογία είναι αναγκαίο να κοπιάσουμε πολλά χρόνια, προκειμένου να αποκτήσουμε πνευματική καθαρότητα, που θα μας αποδώσει ικανό μέτρο αγαθής παρρησίας, ώστε να παραστεκόμαστε με πεποίθηση ενώπιον του Θεού την ώρα της προσευχής και να ατενίζουμε αμέσως το Πρόσωπο Του. Είναι πολύ ευκολότερο να εισέλθει στην παρουσία του Θεού κάποιος που έχει ζήσει επί σαράντα έτη με προσευχή, απ' ό,τι ένας αρχάριος, ο οποίος μπορεί να επιτύχει το ίδιο μόνο μετά από μεγάλη προσπάθεια.

[//516] Ο Χριστός, ο Υιός του Θεού, είναι το μεγαλύτερο δώρο που θα μπορούσε να χαρίσει ο Θεός Πατήρ στο ανθρώπινο γένος. Συγχρόνως όμως

αποτελεί και το μεγαλύτερο δώρο που θα μπορούσε το ανθρώπινο γένος να προσφέρει στον Θεό Πατέρα. Ο Κύριος είναι επίσης το μέγιστο χάρισμα που μπορεί να δωρίσει μια ανθρώπινη ύπαρξη στον αδελφό της. Καθώς ο άνθρωπος γίνεται «ευωδία Χριστού» (Β' Κορ. 2,15), φέρει μέσα του και αντανakλά την ταπείνωση και την αγάπη του Χριστού με τη χάρη του Πνεύματος του Κυρίου. Έχοντας αναδείξει την ίδια τη ζωή του σε σιωπηλό κήρυγμα, διακονεί ταπεινά τους αδελφούς του. Όλη η παρουσία του αποπνέει αγιότητα. Αναλαμβάνει στους ώμους του το φορτίο των αδελφών του, κατά το υπόδειγμα του ίδιου του Χριστού, ο Οποίος φέρει το

φορτίο των αμαρτιών όλου του κόσμου.

Ο Θεός φέρνει τον άνθρωπο στον κόσμο αυτό, για να τον δοξάσει. Χρέος του ανθρώπου είναι να ανταποδώσει δόξα στον Θεό. Αφού μας πρόσφερε όλο το είναι Του, ο Θεός περιμένει από εμάς να Τον δοξάσουμε και στη ζωή και στον θάνατο, ώστε αυτός να νικηθεί από εμάς. Όταν συνειδητοποιούμε τη μεγαλειώδη τιμή που μας απένειμε ο Θεός, ανταποκρινόμαστε στον Δημιουργό μας, αποδίδοντας Του δοξαστικό ύμνο. Πράγματι, μας έπλασε για να Τον εξυμνούμε με άσματα αινέσεως, ευχαριστίας και δοξολογίας του Ονόματος Του: «Άσατε τω Κυρίω άσμα καινόν» (Ψαλμ. 32,3· 95,1· 143,9). Πόσα παραδείγματα Αγίων απαντώνται στην Αγία Γραφή, οι οποίοι αρπάχθηκαν στον θείο κόσμο, για [//517] να ανταποδώσουν στη συνέχεια την ευγνωμοσύνη τους με επινίκια ωδή εμπνευσμένη από το Άγιο Πνεύμα!

Όταν αντίκρισε το Πρόσωπο του Θεού ο προφήτης Μωυσής, στάθηκε ενώπιον Του και είπε: «Πρόσεχε, ουρανέ, και άσομαι ωδήν τω Κυρίω» (Δευτ. 32,1). Η παρρησία του λόγου που πρόσφερε ήταν καρπός της επιγνώσεως ότι ο ίδιος ο Θεός είχε εισδύσει στην καρδιά του. Με τον ίδιο τρόπο, κάθε πιστός που πέρασε από το σκοτάδι στο Φως του Θεού, από τον θάνατο στη ζωή, αναπέμπει άσμα ευχαριστίας, ωδή επινίκια. Και όταν κοινωνούμε το Σώμα και το Αίμα του Κυρίου μας, ψάλλουμε τον δικό μας δοξολογικό ύμνο: «Είδομεν το Φως το αληθινόν, ελάβομεν Πνεύμα Επουράνιον, εύρομεν πίστιν αληθή». Αυτός είναι ο δικός μας Πασχάλιος ύμνος ευχαριστίας για τη δωρεά της αιώνιας Ζωής.

Άλλο παράδειγμα βλέπουμε στο πρόσωπο της Θεομήτορος. Αφού έλαβε το θαυμαστό άγγελμα του Αρχαγγέλου, παραδόθηκε εξ ολοκλήρου στο θέλημα του Θεού, υποτασσόμενη σε αυτό με τέλεια ταπείνωση. Το Πανάγιο Πνεύμα την επισκίασε, και μερικούς μήνες αργότερα το ίδιο το Άγιο Πνεύμα επιβεβαίωσε το γεγονός με το στόμα της εξαδέλφης Της Ελισάβετ, η οποία προφητικά Την αποκάλυψε ευλογημένη «εν γυναιξί». Την ίδια ώρα η Μαριάμ, με την έμπνευση του Πνεύματος, πρόσφερε τη δική Της επινίκια ωδή στον εν Υψίστοις:

«Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον και ηγαλλίασε το πνεύμα του επί τω Θεώ τω Σωτήρι μου ...» Η Θεομήτωρ ανέπεμψε τον ύμνο Της μία μόνο φορά. Δεν ήταν απαραίτητο να ξαναψάλει, εφόσον [//518] είχε εξυμνήσει τέλεια τον Κύριο και Σωτήρα Της, με απόλυτο και μοναδικό τρόπο, στην αιωνιότητα του Παναγίου Πνεύματος που την κατείχε ολόκληρη. Η ωδή Της απέβη αιώνια κληρονομιά «πασών των γενεών» των χριστιανών, γι' αυτό και εμείς χαίρουμε απερίγραπτα αποκαλώντας Την «ευλογημένη», όπως έκανε η Ελισάβετ.

Υπάρχουν στιγμές, κατά τις οποίες ο Θεός ανυψώνει το πνεύμα μας από τη γη, και τότε αισθανόμαστε ότι και τα δοξαστικά μας άσματα προφέρονται εν Πνεύματι Αγίω. Αν οι επινίκιες ωδές μας ήταν καρπός εμπνεύσεως όμοιας σε ένταση με τον ύμνο της Θεοτόκου, θα αρκούσε να τις ψάλλουμε κι εμείς μία μόνο

φορά, γιατί η ισχύς τους θα παρέμενε αιώνια. Αλλά η θεική ανάβαση μας είναι ακόμη σχετική, εν τω γίνεσθαι. Είναι αναγκαίο να μάθουμε καινά άσματα, για να εξοικειωθούμε με την πληρότητα του Ύμνου της επουράνιας και αιώνιας Δόξας, τη θυσία αινέσεως που προσφέρεται στον Θεό από την Παναγία Μητέρα Του και όλες τις χορείες των Αγγέλων και των Αγίων. Όποιος έχει γευθεί τη γλυκύτητα ενός καινού άσματος στην καρδιά του και έχει μείνει εκστατικός από αυτήν, αυτός έχει εντοπίσει τη βαθειά καρδιά. Έχει αποκτήσει επίγνωση της ταπεινώσεως του Χριστού και δεν θα κουρασθεί ποτέ να αναζητεί το Πρόσωπο του Θεού Ιακώβ· ο άνθρωπος αυτός ανήκει στη γενεά Του (Ψαλμ. 23,6).

Τα Ευαγγέλια καταγράφουν τη γενεαλογία του Χριστού, τη σειρά των γενεών που προηγήθηκαν της κατά σάρκα γεννήσεως Του. Μετά τον θάνατο και την Ανάσταση [//519] Του όμως άρχισε μια δεύτερη γενεαλογία, των απογόνων Του κατά το πνεύμα. Αυτή είναι η γενιά όλων, όσοι αγάπησαν την ταπεινή επιφάνεια του Χριστού (Β' Τιμ. 4,8) και έκαναν χώρο γι' Αυτόν, ελκύοντας Τον να γεννηθεί στις καρδιές τους. Χάραξαν την εικόνα του Κυρίου στα βάθη της καρδιάς τους και έτσι αναγεννήθηκαν μέσα στη δόξα της ατελεύτητης Βασιλείας Του.

Η γέννηση ενός παιδιού συνιστά χαροποίο γεγονός. Όταν η γυναίκα γεννήσει, «ουκέτι μνημονεύει της θλίψεως, δια την χαράν ότι εγεννήθη άνθρωπος εις τον κόσμον» (Ιωάν. 16,21). Με τον ίδιο τρόπο και οι ωδίνες τις οποίες υπομένουμε, προκειμένου να γεννηθούμε στην ένδοξη Βασιλεία του Θεού, θα λησμονηθούν, γιατί ο ίδιος ο Χριστός με την απροσμέτρητη ταπείνωση Του θα γίνει ο δικός μας διάκονος, και θα εξαλείψει «παν δάκρυον εκ των οφθαλμών ημών» (Αποκ. 7,17· 21,4).

Αυτώ, τω Θεώ των Πατέρων ημών, πρέπει πάσα δόξα εις τους αιώνας των αιώνων. ΑΜΗΝ.

Πηγές: .paterikiorthodoxia.com- agapienxristou.blogspot.ca